

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Минсктиппроект, 2004. – 180 с.;

4. Ковалев, М. Динамика развития базовых сельхозпредприятий Республики Беларусь / М. Ковалев, Е. Тарасенко // *Аграрная экономика*. – 2009. - № 9. – с. 37-41;
5. В. И. Кудашов. Устойчивое и эффективное функционирование предприятий.
6. Гусаков, В. Г. Основные положения разрабатываемой концепции государственной программы развития агропромышленного комплекса на 2011-2015 гг. /В. Г. Гусаков // *Эконом. Бюллетень НИЭИ Мин-ва экономики Респ. Беларусь*. – 2009. – № 12. – с. 60-67;
7. Маркусенко, Л. Н. /Оценка занятости в сельском хозяйстве Беларуси /Л. Н. Маркусенко, О. А. Пашкевич, Н. А. Пашкевич // *Экономический бюллетень НИЭИ Мин-ва экономики РБ*. – 2010. – № 6. – с. 22 – 33;
8. В. Н. Хабардит, Н. В. Степанов, М. В. Чубарева, Особенности использования машин в сельском хозяйстве как факторы развития их технического обслуживания.
9. Кардаш, В. А. Моделирование экономических процессов в сельском хозяйстве /В. А. Кардаш, Э. О. Рапопорт. – Изд. «Наука» Сиб. отделение, Новосибирск, 1979. – 188 с.;
10. Кардаш, В. А. Экономика оптимального погодного риска в АПК (теория и методы) /В. А. Кардаш. – М.: Агропромиздат, 1989. – 167 с.

РЕЗЮМЕ

Сільськогосподарське виробництво є однією з найважливіших галузей економіки, від якої безпосередньо залежить стан продовольчої безпеки країни. Однак, як і будь-яка інша галузь, сільське господарство має ряд особливостей, що визначають господарські процеси в цій галузі. У зв'язку з цим в даній статті були проаналізовані найбільш важливі особливості агропромислового комплексу, виділяються різними вченими-економістами. Облік даних особливостей дозволить ефективно організувати виробничі процеси в сільському господарстві.

Ключові слова: сільськогосподарське виробництво, природний фактор, земельні ресурси, трудові ресурси, сезонність виробництва

РЕЗЮМЕ

Сельскохозяйственное производство является одной из важнейших отраслей экономики, от которой напрямую зависит состояние продовольственной безопасности страны. Однако, как и любая другая отрасль, сельское хозяйство имеет ряд особенностей, определяющих хозяйственные процессы в этой области. В связи с этим в данной статье были проанализированы наиболее важные особенности агропромышленного комплекса, выделяемые различными учеными-экономистами. Учет данных особенностей позволит эффективно организовать производственные процессы в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, природный фактор, земельные ресурсы, трудовые ресурсы, сезонность производства

SUMMARY

Agricultural production is one of the most important sectors of the economy, which depends on the state of food security in the country. However, like any other industry, agriculture has a number of features that define the business processes in the field. Therefore, this article analyzed the most important features of the agricultural sector, highlights the various scientists and economists. Accounting data features will effectively organize production processes in agriculture.

Keywords: agriculture, natural factors, land, labor, the seasonality of production

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Пилипенко В.В., ст.викладач кафедри „Міжнародна економіка”ДонНУ¹

Актуальність теми. Однією з головних відзнак сучасного етапу розвитку світової цивілізації є глобалізація всіх сфер суспільного життя людини – культурної, інформаційної, економічної. Наслідки економічної глобалізації - поглиблення інтеграційних процесів, зростання ступеню інтернаціоналізації господарських систем, все більш тісний взаємозв'язок і взаємозалежність окремих національних економік та їх перетворення у єдиний світовий економічний простір - на сьогоднішній день є найважливішими факторами розвитку світової економіки.

Однією з складових частин глобалізації економіки та одним з найвищих етапів глобалізації як такої є глобалізація світового фінансового простору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В українській економічній літературі проблемам міжнародної економічної інтеграції та глобалізації, тенденціям та шляхам розвитку національних та міжнародних фінансових ринків присвячені роботи В.Г.Андрійчука, О.Барановського, О.Г.Білоруса, І.В.Бураковського, А.С.Гальчинського, В.М.Гейця, А.Даниленка, Л.Л.Кістерського, Д.Г.Лук'яненка, В.С.Новицького, В.М. Опаріна, Ю.М.Пахомова, О.В.Плотнікова, А.М.Поручника, О.І.Рогача, М. Савлука, А.С.Філіпенка, О.І.Шниркова, у працях яких особлива увага приділяється питанням впливу процесу глобалізації на розвиток світової економіки і його фінансової складової зокрема.

Метою статті є узагальнення особливостей, тенденцій та перспектив розвитку як глобального світового, так і окремих національних фінансових ринків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світовий досвід економічного розвитку свідчить, що висока якість фінансових активів та інфраструктури підвищує ефективність ринку і тим самим стимулює економічний розвиток. Добре відрегульований фінансовий ринок, по-перше, знижує загальний ризик, який міжнародні інвестори пов'язують з конкретною країною; по-друге, це незамінний інструмент залучення до процесу економічного розвитку сумарного обсягу заощаджень населення. По-третє, високорозвинутий фінансовий ринок підвищує динамічність економічної системи, що дуже важливо для схвалення населенням рішення про участь у розвитку фінансового ринку.[1]

2011 рік на міжнародних фінансових ринках став роком різких змін, роком злетів та падінь, роком зміни ринкового менталітету на міжнародних фінансових ринках, різких змін у світовій економічній ситуації.

Для того, щоб комплексно проаналізувати тенденцію розвитку світового фінансового ринку, цілком раціонально буде розглядати кожен сегмент ринку окремо. Це надасть змогу виділити не тільки загальні, а й специфічні тренди змін у світовому фінансовому просторі. Почнемо аналіз з валютного ринку.

Аналіз статистичних даних розвитку валютного ринку дає змогу зробити висновок про те, що об'єм трансакцій на міжнародному валютному ринку з 1998 по 2011 рік збільшився на 160%. Детально розглянемо динаміку такого зростання у таблиці 1. [7]

Статистика ілюструє активне зростання показників глобального середньодобового зовнішньоторговельного обігу міжнародного валютного ринку з 2001року по 2011 рік.

За вказане десятиліття обсяги збільшилися у 3,3 рази, що свідчить про велику швидкість глобалізаційних процесів у світовому валютному просторі та активне залучення до міжнародних валютних відносин нових суб'єктів. [9]

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Таблиця 1.

Глобальний середньодобовий зовнішньоторговельний обіг міжнародного валютного ринку млрд. дол. США та %.

Показники	Всього	В тому числі:			
		Операції дилерів	Операції інших фінансових установ	Операції не фінансових установ	
1998	Сума	1526	961	299	266
	%	100	63	20	17
2001	Сума	1239	719	346	174
	%	100	58	28	14
2004	Сума	1928	1018	634	276
	%	100	53	33	14
2007	Сума	3324	1392	1339	593
	%	100	42	40	18
2010	Сума	3981	1548	1900	533
	%	100	39	48	13
2011	Сума	4127	1568	2104	455
	%	100	38	51	11

Такий приплив капіталу, обумовлений саме прискоренням темпів фінансової глобалізації та виводом капіталу з реального сектору економіки збільшивши рівень ризику структурних кризових явищ. Також не можливо не зазначити комерційну складову діяльності суб'єктів, що діють на валютному ринку. Бажання отримати більший прибуток стимулює активність учасників ринку та провокує збільшення обсягів торгів валютними цінностями.

Більш наглядно динаміку ілюструє графік змін об'ємів середньодобового обігу міжнародного валютного ринку (Рис.1). [5]

На рисунку зображено динаміку змін середньодобового обігу світового валютного ринку з 1998 по 2011 рік. Мінімальний показник середньодобового обігу було зафіксовано у 2001 році, він склав 1239 млрд.дол. США.З 2001 року спостерігається стрімке зростання обігу на валютному ринку.

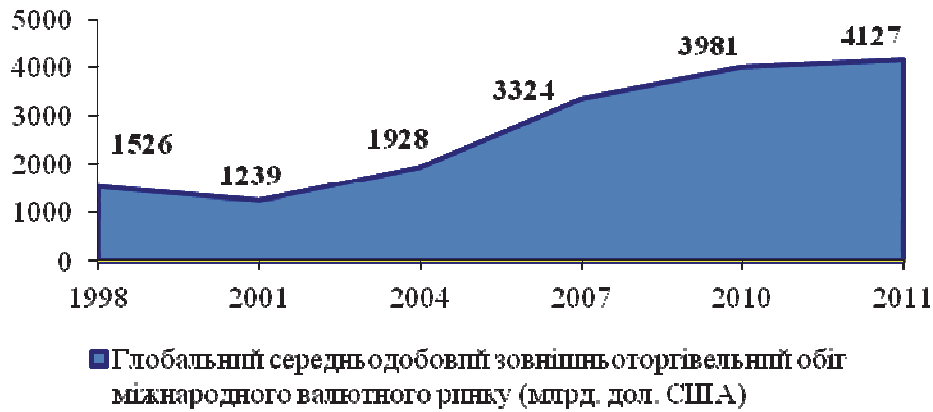

Рис. 1 Динаміка показників середньодобового обігу світового валютного ринку у період з 1998 по 2011 рік.

Це зростання пояснюється всеохоплюючими процесами глобалізації, зростанням інфляційних процесів. Не можливо не брати до уваги передкризового стану ринку у 2007 році, першої хвилі світового фінансового колапсу та його наслідків. Саме це стало причиною зниження темпів зростання показників середньодобового обігу на валютному світовому ринку, зниження цього показнику у 2008 році у 1,5 рази.

Хоча світова криза істотно вплинула на розвиток економіки вцілому, а зокрема на валютний ринок та спровокувала вилучення фінансових ресурсів з реального сектору економіки, спостерігаємо досить повільне зростання показнику обсягу у 2011 році. Він дорівнює 4127 млрд дол США у порівнянні з 2010 роком - 3981 млрд дол США. Така динаміка є результатом впливу наслідків першої хвилі світової кризи та станом очікування другої хвилі кризи. [6]

Розглянемо середньодобовий зовнішньоторговельний обіг міжнародного валютного ринку у розрізі валют. Він представлений на рисунку 2. Одразу треба зробити зауваження, щоб уникнути плутанини в інтерпретації даних, що в одній і тій самій транзакції на світовому валютному ринку задіяні мінімум дві валюти, тому статистичні дані подані з урахуванням подвійного обліку однієї і тієї ж валюти. [5]

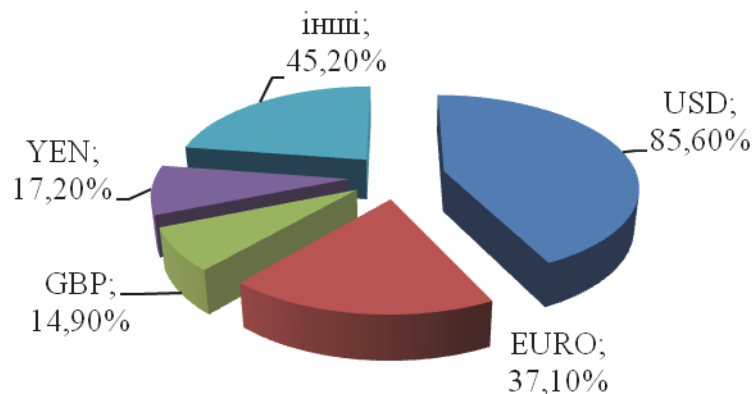

Рис. 2. Обіг світового валютного ринку у розрізі валют у 2007 році.

У 2007 передкризовому році найбільшу частку обігу на глобальному світовому валютному ринку займав долар США, вона складала 85,6%. Друга позиція з показником у 37,1% належить євро. Японська йена та фунт стерлінгів мають частки у загальному обігу

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

валютного ринку, що дорівнюють 17,2% та 14,9% відповідно.

Це свідчить про те, що основною валютою світової економіки на кінець був долар США, також суб'єкти ринку віддавали значну перевагу валюті ЄС, великобританському фунту стерлінгів, як одній з найдорожчих валют, та японській йені, як валюті, що має усі передумови для того, щоб стати резервною. [7]

У порівнянні з показниками 2007 року у 2011 році (Рис. 3), можна зробити висновок про те, що набір основних валют, що складають обіг цього ринку не змінився.

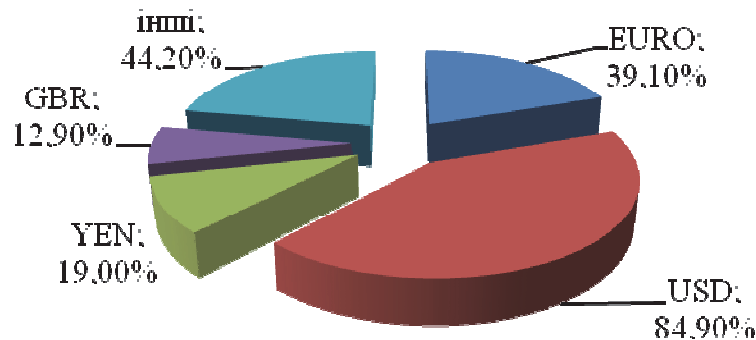

Рис.3. Обіг світового валютного ринку у розрізі валют у 2011 році.

Крім того, показники часток цих валют також значно не змінилися. Коливання показників не перевищує 2%. Долар США продовжує виконувати роль основної валюти. Фінансова криза, безумовно, негативно вплинула на стабільність американської валюти, але збільшення верхнього ліміту державного боргу на 900 мільярдів доларів у липні 2011 року дещо зміцнило долар, врятувало валюту від краху та допомогла впевненіше триматися у світовому економічному просторі. [9]

Хоча істотних змін в структурі обігу ринку у розрізі валют не спостерігається, збільшення часток японської йени та фунту стерлінгів є проявами змін, що починаються у світовій фінансовій архітектурі. [6]

Увагу провідних економістів та аналітиків світу привертає світовий ринок деривативів, тобто похідних фінансових інструментів. Використання похідних цінних паперів у розвинутих країнах вже давно засвідчило свою ефективність. На думку експертів, виникнення і розвиток ринку деривативів є найважливішою подією економічного життя останніх 30 років. [7]

Напередодні фінансової кризи, світовий ринок деривативів нестримно поширювався. Згідно з даними Банку міжнародних розрахунків, обсяги ринку похідних цінних паперів у 2007 році перевищували на 125% зростання ринку у порівнянні з показниками 2008 року. Водночас аналітики відзначають, що саме похідні фінансові інструменти стали причиною світової фінансової кризи, що значною мірою зумовлено їх внутрішніми недоліками.

Розглянемо динаміку валової ринкової вартості деривативів за усіма валютами (в млрд доларів США) у період фінансової кризи (Рис. 4.) Бачимо тенденцію до зниження показників лише у грудні 2009 під час апогею першої хвилі кризи до 2,07 млрд. дол. США. Після того, як світова економіка переживає ряд антикризових заходів та її стан стабілізується показники валової капіталізації ринку зростають у січні 2011 року та складають 2,544 млрд дол. США. Це викликано дією антикризових заходів, що стимулюють ділову активність на ринку деривативів з приводу хеджування ризиків у майбутньому. З того моменту різких змін показників не спостерігається. Розвиток світового ринку деривативів характеризується стабільністю. [9]

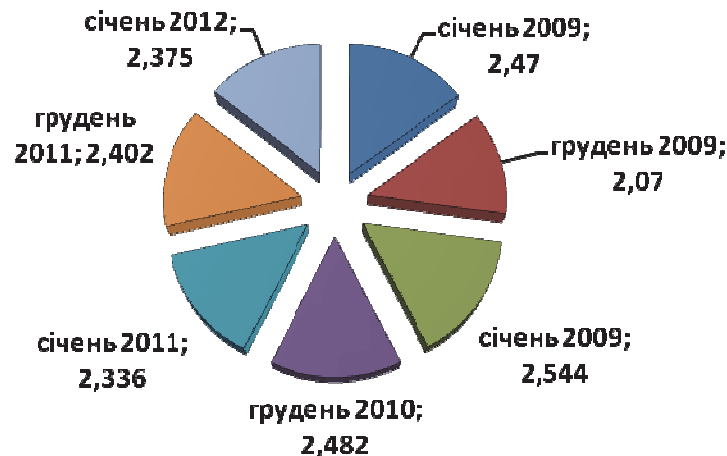

Рис. 4. Динаміка валової ринкової вартості деривативів у розрізі валют (млрд. доларів США).

Динамічний ряд показників валової ринкової вартості деривативів за типами та терміном угод представлено у таблиці 2. Аналіз таких статистичних даних дасть змогу з'ясувати, яким типам контрактів віддають перевагу суб'єкти ринку під час світової кризи.

Отже, найбільш розповсюдженими є форварди та свопи строком до 1 року. Ринкова ситуація у наш час досить не стабільна, бо криза змусила внести кореневі зміни світової до фінансової архітектури світу. Висока волатильність ринку та економічна неточність довгострокових прогнозів спонукає суб'єктів ринку хеджувати активи на коротких строк. [6]

Основною тенденцією розвитку ринку в останній рік є зростання показників валової ринкової вартості договорів за всіма типами та строками дії. Наростання другої хвилі кризи у кінці 2011 року стало причиною таких змін. [5]

Золото та інші дорогоцінні метали – класичні товари на світовому ринку. Вкладання капотів у такі цінні товари вважається вдалим та надійним інвестуванням. Але ринок золота теж має свої особливості розвитку. Та для того, щоб інвестування було якомога вдалим та прибутковим необхідно аналізувати тренди розвитку ринку, адже на цьому ринку також є економічні спади та підйоми.

Динаміка валової ринкової вартості деривативів за терміном
(млрд. доларів США).

	01/ 2009	12/ 2009	01/ 2010	12/ 2010	01/ 2011	12/ 2011	01/ 2012
Форварди та свопи	43,490	48,273	41,983	47,704	53,341	53,785	58,997
Менше 1 року	31,172	33,558	25,943	31,619	39,290	40,123	43,204
Від 1 до 5 років	6,176	7,623	8,373	8,139	9,564	11,002	11,896
Більше 5 років	6,142	7,093	7,666	7,947	4,487	2,660	3,897
Опціони	10,555	9,543	11,170	10,092	11,358	12,065	16,023
Менше 1 року	6,514	5,847	7,693	6,368	8,442	8,743	10,801
Від 1 до 5 років	2,577	2,157	2,365	1,996	2,341	2,407	4,003
Більше 5 років	1,464	1,539	1,111	1,727	574	915	1,219

Протягом всього 2011 року попит на золото як на актив - «фривний круг» постійно зростає. Розглянемо динаміку попиту на світовому ринку золота з 2002 року по 2011 рік (Рис. 5.). [7]

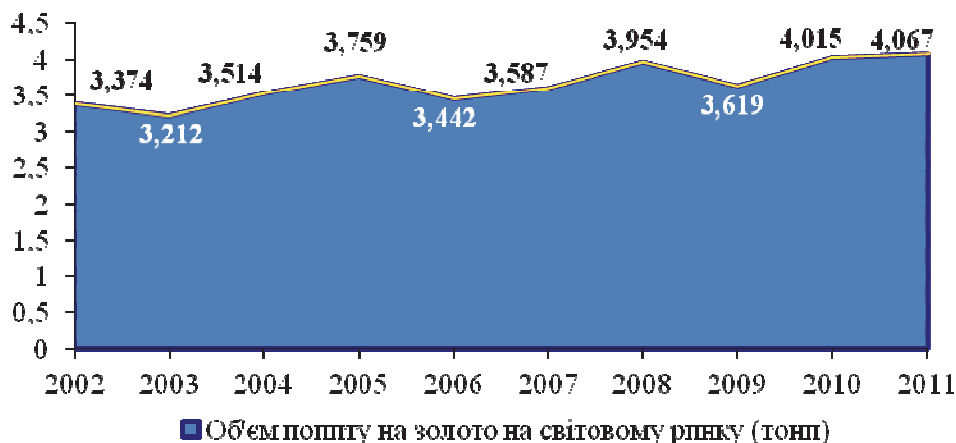

Рис. 5. Об'єм попиту на золото на світовому ринку у динаміці у період 2002 - 2011 роки.

Якщо не брати до уваги щорічні коливання, а визначити основну тенденцію динамічного ряду, то ця тенденція буде позитивною, тобто спостерігається зростання показників. Необхідно відзначити, що у 2003, 2006, 2009 роках явно виражене зменшення показників попиту на золото. Це пов'язано як короткими циклами розвитку світової економіки, так і зі специфічними факторами розвитку національних економік окремо (політичний фактор, рівень інфляції та інше).

Розглянемо попит та пропозицію на золото на світовому ринку протягом 2010-2011 років поквартально, що зображено на рисунку 6. Найбільший попит на золото зафіксовано у 2 кварталі 2010 року, він склав 1125,2 тони, а найменший у 2 кварталі 2011 року – 969 тон. Що стосовно пропозиції, найбільшою вона була у 2010 році 3 кварталі – 1017,2 тони, а найменшою у 1 кварталі 2011 року – 877 тон. [7]

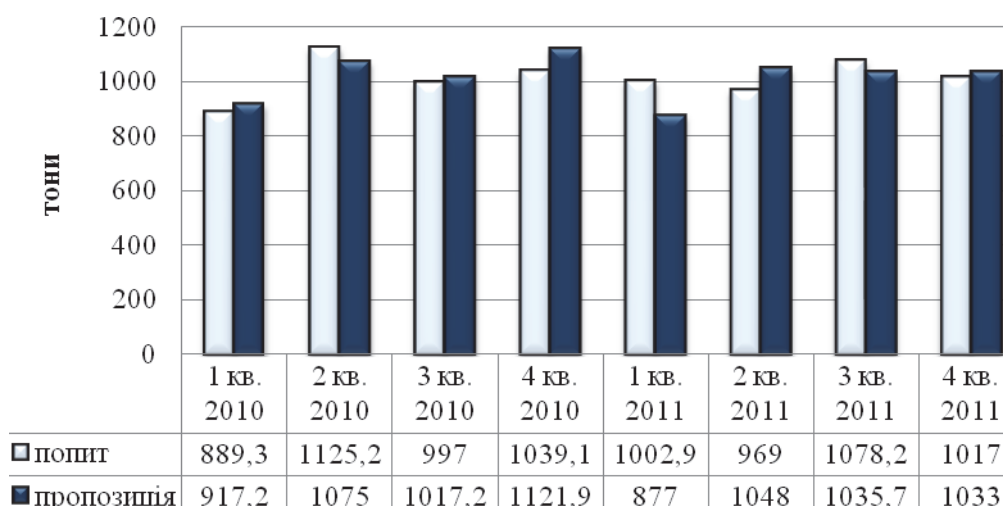

Рис. 6. Динаміка попиту та пропозиції золота на світовому ринку впродовж 2010-2011 років.

Основними споживачами металу є Індія та Китай. Їх попит складає 173 (9,389 млн дол США) та 190,9 (10,358 млн дол США) тон відповідно. Хоча у порівнянні з показниками 2010 року, у 2011 році попит Індії на золото скоротився на 42 %, бо склав – 298,6 тон. Менш за всіх потребують золото Тайвань, південна Корея, Франція. [9]

Таким чином, на основі викладеного матеріалу, можна зробити наступний висновок: сучасні тенденції розвитку світового фінансового ринку мають суперечливі та неоднозначні наслідки для окремих національних економік та світової економіки в цілому. Головним чином, значний вплив на розвиток усіх сегментів ринку має глобалізація. Це виражається у систематичному зростанні обсягів кожного з сегментів ринку. Фінансові кризи 2001, та більш потужна криза 2008 років наклали негативний відбиток на розвиток світового фінансового ринку. Фінансові активи були виведені з реальних секторів економіки, тому чітко виражене випередження розвитку фінансових ринків у порівнянні з розвитком виробничого сектору. Хоча зараз активно обговорюється питання реформування фінансової архітектури світової економіки, статистичні показники свідчать про те, що кардинальних змін ще не сталося. Основними валютами на

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

даний час залишаються долар США, євро, японська йена, не зважаючи на те, що фінансова криза останніх років продемонструвала не спроможність євро зайняти роль світової резервної валюти. Валютний ринок залишається місцем отримання значних доходів на різниці курсів валют, адже у період фінансової нестабільності вони швидко змінюються та іноді непередбачувані. Ціна на дорогоцінні метали зростає, бо зростає попит на такий товар, як на вдале прибуткове інвестування капіталу. Якщо порівнювати ціни на золото та срібло, слід відзначити особливу тенденцію: хоча ціни на золото зростають різко та ривками, ціни на золото меншими темпами впевнено ростуть.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Рекуненко І. І. Особливості правового регулювання інфраструктури фінансового ринку в сучасних умовах [Текст] / І. І. Рекуненко // Вісник Української академії банківської справи. – 2009. – № 2. – С. 13-17.
2. Ватаманюк З.Г. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні / З.Г. Ватаманюк, О.В. Баула // Фінанси України. – 2007. – №5. – С. 75–85.
3. Версаль Н.І. Особливості формування банками ресурсів із використанням боргових цінних паперів в умовах фінансової кризи / Н.І. Версаль, В.П. Кириї // Фінанси України. - 2009. - №10. - С. 71–85.
4. Міньков В.І. Деякі особливості розвитку фондового ринку України / В.І. Міньков // Фінанси України. - 2007. - №12. - С. 104–114.
5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу. - <http://www.nssmc.gov.ua>
6. Офіційний сайт Світової організації торгівлі // <http://stat.wto.org>.
7. Офіційний сайт Світового банку // web.worldbank.org.
8. Gruber J.W., Kamina S.B. Explaining the Global Pattern of Current Account Imbalances. Mimeo, 2007.
9. The financial crisis and the developing world»: [Електронний ресурс] // Globalissues. – Режим доступу <http://www.globalissues.org/article>.

РЕЗЮМЕ

У статті здійснено дослідження передумов, сучасних тенденцій і основних причин стрімкого розвитку світового ринку похідних фінансових інструментів, а також проведено його етапізацію за ключовими періодами.

Ключові слова: глобалізація, світовий фінансовий ринок, державне регулювання, фінансовий моніторинг, фінансова криза, світовий валютний ринок, фінансові установи, деривативи, інвестування капіталу.

РЕЗЮМЕ

В статье проведено исследование предпосылок, современных тенденций и основных причин стремительного развития мирового рынка производных финансовых инструментов, а также проведена его этапизация по ключевым периодам.

Ключевые слова: глобализация, мировой финансовый рынок, государственное регулирование, финансовый мониторинг, финансовый кризис, мировой валютный рынок, финансовые учреждения, деривативы, инвестирования капитала.

SUMMARY

The article detected conditions, current trends and main causes the rapid development of world market of derivatives, and also performed main periods of development of market of derivative.

Key words: globalization, global financial markets, government regulations, financial monitoring, the financial crisis, the global foreign exchange market, financial institutions, derivatives, investment capital.

ОБ ОДНОЙ МОДЕЛИ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ С ДИСКРЕТНЫМ ВРЕМЕНЕМ

Полшков Ю.Н., к. физ.-мат. н., доцент кафедры МММЭ, ДонНУ¹

Постановка проблемы. Традиционно итоги экономической деятельности подводят за год. Исследователь располагает обычно годовыми данными по валовому выпуску, валовому внутреннему продукту (ВВП), национальному доходу, инвестициях и т.п. Поэтому будем рассматривать время как дискретный показатель с шагом в один год. Такой подход приводит к конечно-разностным уравнениям макроэкономической динамики.

Анализ последних достижений и публикаций. Математическим моделированием с помощью конечно-разностных уравнений занимались Дж. Кейнс, П. Самуэльсон, Дж. Хикс и др. учёные. Подробный анализ таких моделей имеется в работах В. Колемаева [1, гл. 2].

Формулировка нерешённых проблем. Данные модели относят к моделям кейнсианского типа. Предполагается, что государство регулирует потребительский рынок. Это выражается в том, что планируемое предложение равно прогнозируемому спросу. Автор данной статьи считает, что модели конечно-разностных уравнений могут быть улучшены с помощью эконометрических методов.

Цель работы. Предпримем попытку разработать математическую модель, которая совместила бы в себе основные постулаты Кейнса и современный взгляд на природу макроэкономической динамики.

Результаты исследования. Известны слова Кейнса о том, что «предприниматели производят не столько, сколько захотят, но столько, каков спрос». К этой аксиоме современной экономики Кейнс пришёл после уроков кризиса 1929-1934 гг.

Предположим, что спрос будущего года формируется в текущем году. Поэтому, если иметь достоверный прогноз о будущем спросе, то предприниматели могут спланировать производство под величину предполагаемого спроса.

Обозначим через t ($t = \overline{1, T}$) номер года. В модели Кейнса Y_t – ВВП текущего года, который складывается из четырёх частей: фонд непродовольственного потребления C_t ; валовые частные внутренние инвестиции I_t ; государственные расходы на закупку товаров и услуг G_t ; чистый экспорт E_t . Предполагается также, что экономика закрытая, т.е. $E_t = 0$. Государственные расходы распределяются на потребление и накопление, т.е. G_t содержится в C_t и I_t . Т.о. в модели Кейнса имеет место равенство:

$$Y_t = C_t + I_t. \quad (1)$$

В равенстве (1) считается, что объём инвестиций постоянный ($I_t = I$), а потребление в будущем году – это линейная функция от ВВП текущего года:

$$C_{t+1}^p = C_{\min} + c \cdot Y_t. \quad (2)$$